

ΕΛΕΝΑ ΑΚΡΙΤΑ

ΤΑ ΤΑΠΕΡ ΤΗΣ ΑΛΙΚΗΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΙΟΠΤΡΑ

*Ήταν οι καλύτερες μέρες, ήταν οι χειρότερες
μέρες, ήταν τα χρόνια της σοφίας, ήταν τα χρόνια της
αμυαλιάς, ήταν οι καιροί της πίστης, ήταν οι καιροί της
δυσπιστίας, ήταν η εποχή του Φωτός, ήταν η εποχή του
Σκότους, ήταν η άνοιξη της ελπίδας, ήταν ο χειμώνας
της απελπισίας, είχαμε τα πάντα μπροστά μας, είχαμε το
τίποτα μπροστά μας, πηγαίναμε όλοι κατευθείαν στον
Παράδεισο, πηγαίναμε όλοι στο εντελώς αντίθετό του.*

Τσαρλς Ντίκενς, Ιστορία δύο Πόλεων

Κυψέλη 1979

ΛΑΤΡΕΥΕ ΝΑ ΒΛΕΠΕΙ τη μαμά της να κάνει επίδειξη τάπερ στις κυρίες των πολυκατοικιών της Κυψέλης. Καμία δεν μπορούσε να τα πουλήσει καλύτερα. Την έβλεπε στη μέση του σαλονιού όρθια και γελαστή να μιλάει ζωηρά κρατώντας, δείχνοντας, ανοίγοντας, κλείνοντας κουτιά πλαστικά, πολύχρωμα, μεγάλα, μικρά, τοσοδούλια, τετράγωνα, μακρόστενα, στρογγυλά, κωνικά. Παναγιά μου, τι ομορφιά ήταν αυτή. Μαγεμένες την άκουγαν οι πελάτισσες με τα κόκκινα νύχια και τα σκασμένα απ' το πλύσιμο δάχτυλα. Τι κόσμος καινούργιος απλωνόταν μπροστά τους, τι πράγματα μεγάλα και σπουδαία έβλεπαν τα μάτια τους. Για τέτοια μεγαλεία ήταν γεννημένες όλες, ωραία σπίτια, αμερικάνικες κούρσες, έναν άντρα σαν τον Μπάρκουλη, έναν γιο σαν τον Βασιλάκη Καΐλα κι ένα ουράνιο τόξο από πολύχρωμα τάπερ στην κουζίνα τους.

Τάπερ για κρέας, ψάρι, φρούτα, λαχανικά, μπισκότα, χυμούς, μπαχάρια, τάπερ κόκκινα, κίτρινα, μοβ, πορτοκαλιά καμωμένα από το πλαστικό που είναι φτιαγμένα τα όνειρα των γερασμένων κοριτσιών. Τότε που οι κυρίες των

πολυκατοικιών της Κυψέλης ήταν ακόμα νέες χωρίς μισοφωγμένα κραγιόν, κύκλους στα μάτια και ραγάδες στο στήθος. Τότε που στα θερινά σινεμά έβλεπαν το μέλλον τους στα ασπρόμαυρα φιλιά της Καρέζη και του Αλεξανδράκη στα σκαλιά μιας εκκλησίας.

Η μαμά της η Ελένη ήταν η πιο όμορφη απ' όλες, με το επαγγελματικό χαμόγελο, τα ασάλευτα από τη λακ μαλλιά της, το ροζ περλέ βερνίκι διαλεγμένο προσεκτικά για να αναδεικνύει τα τάπερ, το σεμιζιέ το καλοκαίρι, το εβαζέ τον χειμώνα. Και πάντα μια σειρά μαργαριτάρια Μαγιόρκας στον λαιμό. Η Ελένη ήταν ικανή να σε πείσει ότι το πιο άσχετο τάπερ είναι απολύτως απαραίτητο για μια σωστή νοικοκυρά. Πώς θα επιβιώσεις χωρίς πλαστικές αυγουλιέρες, ασχέτως αν τα καινούργια ψυγεία είχαν αφ' εαυτού τους ωραιότατες θήκες για αυγά.

Οι απογευματινές επιδείξεις τάπερ πολύ γρήγορα εξελίσσονταν σε βεγγέρες. Οι κυρίες έπιναν καφεδάκι, συζητούσαν, κουτσομπόλευαν, μοιράζονταν τους στεναγμούς και τα γέλια τους μ' εκείνο τον μυστικό κώδικα στο βλέμμα, που αμέσως αναγνώριζε η μία στην άλλη. Πόσο με καταλαβαίνεις, κι εγώ τα ίδια περνάω, τα ίδια μαρτύρια, τα ίδια βάσανα, εσύ καλά, εγώ ας τα λέμε, πώς περάσατε, να εδώ οικογενειακά, συγχαρητήρια, συλλυπητήρια, περαστικά, καλορίζικος, να ζήσετε, να σας ζήσουν. Ίδια λόγια, ίδιες ζωές, λες και παντρεύτηκαν όλες τον ίδιο άντρα κι έκαναν τα ίδια παιδιά.

Η μικρή ήταν μόλις πέντε χρονών, κι επειδή η μάνα της δεν είχε πού να την αφήσει, την έπαιρνε μαζί της. Οι πελάτισσες την κανάκευαν, της τσιμπούσαν τα μάγουλα και την

τρατάριζαν φοντάν, μαρόν γκλασέ και παγωμένες βουσινάδες. Καμιά φορά υπήρχαν εκεί κι άλλα παιδάκια, κι έτσι μπορούσε να παίξει μέχρι να έρθει η ώρα να επιστρέψουν σπίτι. Έμεναν Σποράδων 12, Κυψέλη, δεύτερος όροφος, κουδούνι Πανόπουλος. Πανόπουλος δεν υπήρχε, μόνες οι τρεις τους μένανε με τη γιαγιά, αλλά το έβαλαν στο κουδούνι για να φαίνεται στους περαστικούς ότι δεν ήταν μόνες κι απροστάτευτες στο στενόχωρο τριάρι.

«Και πότε θα 'ρθει η θεία Τάπερ να τη γνωρίσω;» είπε για εκατοστή φορά η μικρή, καθώς η μάνα της την έβαζε για ύπνο.

«Είναι πέρα μακριά στο Σικάγο, Αλίκη μου».

«Και γιατί δεν έρχεται να μας δει;»

«Πονάει το πόδι της».

«Δεν θα ξανάρθει ποτέ;»

«Αφού πονάει το πόδι της».

Η θεία Ευαγγελία-Λίτσα Τάπερ, που 'χε τα πλαστικά, ήταν μια μακρινή θεία, πολύ καλός άνθρωπος, που είχε ξε-νιτευτεί στο Σικάγο υπηρέτρια σε σπίτι. Εκεί γνώρισε και καλοπαντρεύτηκε τον άντρα της, τον κύριο Τζον Τάπερ, που ήταν πλούσιος και φαλακρός. Η θεία από το Σικάγο βοηθούσε ανιψιά και μικρανιψιά που ζούσαν στην Κυψέλη. Επίσης η θεία Τάπερ, εκτός από πλούσια και καλόψυχη, ήταν και ανύπαρκτο πρόσωπο. Μια φανταστική συγγενής που είχε εφεύρει η Ελένη για να νιώθει το Αλικάκι πως δεν ήταν μόνες στον κόσμο.

«Και γιατί η θεία Τάπερ μας στέλνει τάπερ κι όχι λεφτά;»

«Γιατί τα λεφτά μπορεί να χαθούν απ' τον φάκελο ή να τα κλέψει κανένας. Γι' αυτό μας στέλνει πολλά τάπερ για

να τα πουλάμε και να βγάζουμε χρήματα», είπε η Ελένη στην κόρη της και βλαστήμησε την ώρα και τη στιγμή που της αράδιασε όλες αυτές τις μπαρούφες. Δεν ήξερε τι άλλο να κάνει όταν η πεντάχρονη Αλίκη είχε εφιάλτες και φώναζε μέσα στη νύχτα πως πεθάνανε η μαμά κι η γιαγιά της και την πήγαν σε ορφανοτροφείο με αρουραίους και κατσαρίδες κι όλο τη δέρνανε. Ανοησία μεγάλη το ζεύγος Τάπερ, συγγενείς εξ Αμερικής, αλλά το έκανε ένα βράδυ που προσπαθούσε να παρηγορήσει ένα τόσο δα κοριτσάκι που σπάραζε από τρόμο στην αγκαλιά της.

«Μην κλαις, ψυχούλα μου, δεν είσαι μοναχούλα, έχουμε οικογένεια στην Αμερική, αλλά δεν τους βλέπουμε γιατί της θείας πονάει το πόδι της».

Έτρεμε στη σκέψη πως σε κάνα χρόνο το πολύ η Αλίκη θα της έκανε την ερώτηση: «Κι αφού πονάει το πόδι της, γιατί δεν πάει σε γιατρό να την κάνει καλά; Γιατρούς δεν έχει η Αμερική;»

«Έχει, αλλά δεν είναι της προκοπής».

Λέγονται τέτοιες ηλιθιότητες; Πάνω στην απελπισία μια χαρά λέγονται.

Η Ελένη αναστέναξε και σκέπασε τη μικρή με το κουβερτάκι της. Όταν ερχόταν η ώρα, θα το αντιμετώπιζε κι αυτό. Προς το παρόν η θεία Λίτσα Τάπερ θα εξακολουθούσε να τους στέλνει πολύχρωμα πλαστικά κουτιά αδιαφορώντας για τους οξείς πόνους στο πόδι της.

Η Ελένη βγήκε σιγοπατώντας από την παιδική κρεβατοκάμαρα και μπήκε στο σαλονάκι, γνωστό και ως «Η Φίνος

Φιλμ παρουσιάζει». Πιο πολύ με γιουσουρούμ θα το παρομοίαζε κάποιος παρά με νορμάλ δωμάτιο νορμάλ ανθρώπων. Ένα συνονθύλευμα από παράταιρα αντικείμενα υποδέχονταν τον επισκέπτη. Κι αφού συνερχόσουν από το σοκ, αν συνερχόσουν ποτέ, σ' έπιανε μια αίσθηση ντεζαβού· κάτι σου θυμίζαν αυτά τα έπιπλα, κάπου σαν να τα είχες ξαναδει, αλλά πού;

Μια καρέκλα από βιεννέζικη ψάθα ταιριασμένη με μια καρέκλα απομίμηση κάποιου Λουδοβίκου. Ανάμεσά τους το τραπεζάκι από μαύρη λάκα με μια ανθοδέσμη από πλαστικά τριαντάφυλλα. Στον τοίχο μια μοντέρνα βιβλιοθήκη από σουηδικό τικ, που παραδόξως ήταν ασορτί με το τραπεζάκι μπροστά στον καναπέ. Τον οποίο καναπέ αφήνουμε τελευταίο γιατί ήταν ένα όνειρο. Ή μάλλον ένας εφιάλτης από καπιτονέ βελούδο καρακόκκινο του μπορντέλου, το κόκκινο το βαθύ «μπορντελί» το 'λεγε μέσα της.

Είχε μια εξήγηση όλη αυτή η παράνοια. Η Κοραλία, η μάνα της Ελένης, δούλευε χρόνια καθαρίστρια στα πλατό της Φίνος Φιλμ στα Σπάτα. Ταξίδι ολόκληρο από την Κυψέλη, τρεις συγκοινωνίες βρέξει χιονίσει για να φτάσεις στου διαόλου το κέρατο. Δούλευε εκεί είκοσι επτά χρόνια από το 1952, που ήταν η μικρή της δύο χρονών.

Ήταν η εποχή που η κινηματογραφική εταιρεία Φίνος Φιλμ έπαχνε κομπάρσους για την «*Αγνή του Λιμανιού*» με την Ελένη Χατζηαργύρη και τον Αλέκο Αλεξανδράκη. Στη συνοικία Ασύρματος έμενε τότε η Κοραλία με το κοριτσάκι της. Δυο παράγκες παρακάτω ζούσε η Δέσποινα, μια ήσυχη σαραντάρα που δούλευε καθαρίστρια στα γραφεία της

Φίνος στη Στουρνάρα. Καμιά φορά, για να τσοντάρει στο μεροκάματο, έκανε την κομπάρσα στις ταινίες.

«Καθαρίστριες θένε στα πλατά, μαρή Κοραλιώ. Να πας από μένα, να πεις είμαι από την κυρα-Δέσποινα την κομπάρσα πες, και θα σε πάρουν».

Και την πήραν. Κι από τότε σαν ρουφηξιά τσιγάρου πέ-
ρασαν είκοσι επτά ολόκληρα χρόνια. Μεγάλωσε το Λενάκι
της, έγινε κοτζάμ Ελένη, έγινε μάνα κι αυτή και τώρα μαζί
μεγάλωναν την Αλικούλα, τον θησαυρό τους.

Εξού και το σαλόνι απ' την κόλαση. Ο Φίνος την αγα-
πούσε τη μικρομάνα που μεσοκόπιασε σφουγγαρίζοντας
τα πλατό και τα γραφεία. Μια ανοιξιάτικη μέρα του 1969,
περνώντας για να πάει στο εργαστήριο, άκουσε την Κορα-
λία να λέει χαρούμενη πως αυτή κι η κόρη της βάλανε
μπροστάντζα ν' αγοράσουν δυάρι ωραιότατο στην οδό
Σποράδων.

«Και πώς θα το πληρώνετε, καλέ;» ρώτησε η μακιγιέζ
που κάπνιζε χοροπηδώντας σαν αναστενάρης για να μην
πατήσει τα σφουγγαρισμένα.

«Η Ελένη μου έπιασε δουλειά, πωλήτρια στο MINION,
μου άφησε και μια θεια κάτι λιρίτσες, φτάνουν για μπρο-
στάντζα. Ε, θα μπαίνουν και δυο μιστά στο σπίτι. Έπιπλα
δεν μπορούμε να πάρουμε ακόμα».

«Και πού θα κοιμάστε;»

«Στα μωσαϊκά», απάντησε περιχαρής.

Ο «κύριος Φιλοποίμην» στεκόταν παράμερα.

«Για έλα λίγο που σε θέλω, Κοραλία».

Τον πλησίασε.

«Καλορίζικο το διαμέρισμα, πάντα χαρές να ευχηθώ».

«Είναι στην Κυψέλη, στην πλατεία Φωκίωνος Νέγρη δίπλα στα καλά τα ζαχαροπλαστεία με τις πάστες». Κόντευε να εκραγεί από περηφάνια.

«Από έπιπλα δεν βουλευτήκατε, ε;»

«Δεν βουλευτήκαμε».

«Πώς θα ζήσετε εκεί μέσα, βρε παιδί μου;»

«Στρωματοσάδα γι' αρχή και σιγά-σιγά όλα θα σιάξουν».

«Θα σε βοηθήσω εγώ».

«Δεν σας καταλαβαίνω».

Της είπε. Τον κατάλαβε.

Στις αποθήκες του Φίνου ήταν στοιβαγμένα σκηνικά απ' τις ταινίες – όσα δηλαδή δεν ήταν προσφορά κάποιας επιπλοποιίας για να διαφημιστεί το κατάστημα. Τα υπόλοιπα παρέμεναν στην παραγωγή που τα χρησιμοποιούσε ξανά και ξανά σε άλλα έργα.

Του Αβραάμ και του Ισαάκ τα αγαθά της έδωσε το αφεντικό της κι ήρθε κι έγινε το διαμέρισμα «Η Φίνος Φιλμ παρουσιάζει». Η ψάθινη καρέκλα ήταν από το *Λίζα και η άλλη*, η διπλανή τύπου Λουδοβίκου, από το *Κορίτσια για φίλημα*, η βιβλιοθήκη με σουηδικό τικ από τη *Θεία απ' το Σικάγο*, εκεί όπου η Βασιλειάδου αλλάζει τις αντίκες με μοντέρνα έπιπλα. Το τραπεζάκι ιστορικό κειμήλιο από το *Δεσποινίς Διευθυντής*. Εκεί πάνω ακουμπούσε το τηλέφωνο η Καρέζη όταν έλεγε το περίφημο «γυρίσατε;».

Θα μπορούσαν πια μετά από τόσον καιρό να τα έχουν αλλάξει και να πάρουν καινούργια με δόσεις, όμως η Κοραλία ούτε να τ' ακούσει. Όλα κάτι της θύμιζαν, κάποιο γέλιο, κάποιο δάκρυ, το πείραγμα, το γέλιο της Λάσκαρη, το

τρατάρισμα της Τζένης Καρέζη στη γιορτή της Ευγενίας της Οσιομάρτυρος, τα σόκιν του Βουτσά, τον Ντίνο Ηλιόπουλο να της ανοίγει την πόρτα. «Οι κυρίες προηγούνται», έλεγε ο άρχοντας, που δεν ξεχώριζε τις σταρ από τις καθαρίστριες.

Ο βελούδινος καπιτονέ καναπές αποτελούσε κατηγορία από μόνος του. Το 1970 που έκλεισαν τα στούντιο κι η Κοραλία βρέθηκε στον δρόμο, η Αλίκη Βουγιουκλάκη την πήρε ταξιθέτρια στο θέατρό της. Της είχε εμπιστοσύνη από τότε που της καθάριζε το μεγάλο καμαρίνι στη Φίνος και ποτέ δεν είχε χαθεί ούτε κόπιτσα από μέσα.

Ταξιθέτρια στην Αλίκη ήταν από τις πιο περιζήτητες δουλειές στο θέατρο. Ο κόσμος έκανε ουρές, τα φιλοδωρήματα ήταν μεγάλα. Κάθε βράδυ που σχόλαγε η Κοραλία κουβαλούσε σπίτι μια μικρή περιουσία σε δίφραγκα και ταλιράκια. Τον περί ου ο λόγος καναπέ, υπερπολυτελείας παρακαλώ, της τον χάρισε η Αλίκη κι ήταν απ' την παράσταση *Μαντώ Μαυρογένους*. Σπουδαία χειρονομία από τη Βουγιουκλάκη, που δεν την έλεγες κι ανοιχτοχέρα. Όμως της είχε αδυναμία της Κοραλίας, γι' αυτό όταν της βάφτισε την εγγονή, της έδωσε τ' όνομά της: Αλίκη. Κάθε Πάσχα η νονά έστελνε στη βαφτιστήρα την παραδοσιακή λαμπάδα, το σοκολατένιο αυγό κι ένα ζευγάρι λουστρινένια παπουτσάκια με φιογκάκι απ' τα ακριβά του Μούγερ.

«Τέτοια σταρ, τόσες υποχρεώσεις, κι όμως πάντα τη θυμάται την εγγόνα μου», κόρδωνε στη γειτονιά η Κοραλία. Κι ας ήταν κοινό μυστικό πως η Νότα η αμπιγιέζ και δεξί χέρι της Αλίκης τα κανόνιζε αυτά. Αλλά στο κάτω-κάτω η Βουγιουκλάκη τα πλήρωνε και μπράβο της.

Η Ελένη έφερε τη σιδερώστρα μπροστά στην ασπρό-
 μαυρη τηλεόραση Uranya που ήταν το καμάρι τους. Άπλω-
 σε προσεχτικά την πορτοκαλιά στολή της πωλήτριας του
 MINION, που τη σιδέρωνε κάθε βράδυ μπροστά στην τηλε-
 όραση. Απόψε ειδικά, στην ΎΕΝΕΔ είχε την *Αναδυομένη*
 του Γρηγόριου Ξενόπουλου. Πολύ τη συγκινούσε η ιστορία
 της κοντεσίνας Κλέλιας και των δυο κούκλων που διεκδι-
 κούσαν την καρδιά της. Αυτοί ήταν έρωτες, αναστέναξε η
 Ελένη, όχι σαν μερικούς-μερικούς, άντε μην ανοίξει το
 στόμα της βραδιάτικο.

Κρέμασε τη στολή στο ψηλό πόμολο της ντουλάπας
 όταν άκουσε το κλειδί της μάνας της στην πόρτα. Ήταν η
 ώρα που γύρναγε τα βράδια από τη δουλειά με τα φραγκο-
 δίφραγκα διπλωμένα σφιχτά-σφιχτά μην κουδουνίζουν
 και της τα κλέψει κάνας τεντιμπόης.

«Γεια σου, μαμά».

«Γεια σου, κούκλα μου. Το παιδί καλά;»

«Το παιδί κοιμάται».

Κάθε βράδυ ο ίδιος διάλογος: *Γεια σου, μαμά. Γεια σου,*
κούκλα μου. Το παιδί καλά; Το παιδί κοιμάται. Δες και
 υπήρχε περίπτωση το παιδί να μην κοιμάται. Να έχει ξε-
 πορτίσει το παιδί για τα μπουζούκια.

Η Κοραλία έβαλε στο πικάπ Μητροπάνο που ήταν η
 αδυναμία της και σιγοτραγούδησε μαζί του πως τελικά τα
Κύθηρα ποτέ δεν θα τα βρούνε γιατί χάσανε το πλοίο της
γραμμής: τα μελαγχολικά τραγούδια της έφτιαχναν το
 κέφι. Ύστερα κρέμασε τη ζακέτα της στον ίδιο καλόγερο
 που κρεμούσε ο Κούρκουλος το σακάκι του στο *Κοινωνία*
ώρα μηδέν κι οι δυο γυναίκες σαν κουρδισμένες πήγαν στο

κουζινάκι να φάνε. Η μια ζέσταινε το κατσαρόλι, η άλλη έστρωνε τραπέζι, η μια έκοβε το ψωμί, η άλλη άνοιγε την μπίρα. Κοιτάχτηκαν χαμογελώντας. Η ζωή τους μπορεί να ήταν μια σταλιά, αλλά ήταν τακτική, καθαρή και σιδερωμένη σαν τις στολές της πωλήτριας και της ταξιθέτριας που έφερναν το ψωμί σ' αυτό το σπίτι.

Δόξα σοι ο Θεός, η Ελένη σταυροκοπήθηκε κρυφά κάτω απ' το τραπέζι, μην τη δει η μάνα της που ψήφιζε ΚΚΕ. Ήσυχες μέρες περασμένες με παρκέ, όμορφες, γυαλιστερές. Έτσι ζούσαν στην Κυψέλη Σποράδων 12 οι τρεις γενιές. Η Κοραλία, η Ελένη και το Αλικάκι. Αγαπώντουσαν, ήταν γερές κι είχαν η μία την άλλη.

Δόξα σοι ο Θεός.